

Oddelek za filozofijo

Krajša zgodovina oddelka in predmet poučevanja

Začetki Oddelka za filozofijo segajo v leto 1919, ko je bil v okviru Filozofske fakultete zasnovan skupni Seminar za filozofijo (s psihologijo) in pedagogiko. Prvo obdobje delovanja oddelka nosi pečat dr. Franceta Vebra, ki ga je leta 1920 fakultetni svet imenoval za docenta. Na oddelku je ostal do upokojitve avgusta 1945. Njegova začetna predavanja iz leta 1920 obsegajo tako načela analitične psihologije kot ožje filozofska vprašanja. Vodenje Filozofskega seminarja z aktivno udeležbo slušateljev je bilo ves čas ena od značilnosti njegovega načina dela. Prvi asistent na filozofiji je bil dr. Klement Jug (1898–1924). Delo v seminarju se je začelo deliti šele z letom 1934, ko je docentka postala dr. Alma Sodnik (1896–1965).

V tem času je Veber deloval na področju zgodovine filozofije, drugo področje je bila sistematika filozofija, kjer je predaval predmetnostno teorijo, in to na področjih etike, spoznavne teorije in estetike. S tem je uvedel na področje slovenske filozofije srednjeevropsko filozofijo, ki je nastala v graškem seminarju pod vodstvom profesorja Alexiusa von Meinonga in je bila posebna zvrst fenomenologije. Po smrti Meinonga je Veber leta 1921 od učiteljeve vdove odkupil knjižnično zapuščino, ki je kot Meinongova knjižnica predstavljala glavno znanstveno oporo Filozofskega seminarja na Univerzi v Ljubljani. Katalog Meinongove knjižnice, ki je bil izdan 1998, obsega 2387 monografskih enot in 346 letnikov revij – večinoma iz filozofije, a tudi nekaj s področij psihologije, pedagogike, družboslovja in naravoslovja. Če povzamemo to prvo obdobje razvoja oddelka, velja reči, da je bil program predavanj in seminarjev predvsem delo dveh eminentnih predstavnikov slovenske filozofske ustvarjalnosti: Vebra in Sodnikove. Leta 1939 je za naziv privatnega docenta zaprosil dr.

Cene Logar, ki se je želel posvetiti sociologiji. Mesto je dobil leta 1941 in začel predavati noetiko (spoznavno teorijo), predvsem v smislu predmetnostne teorije.

Drugo obdobje razvoja oddelka se začne leta 1945 z novo politično situacijo. Če je imel dotlej študij filozofije bolj kabinetni značaj, je novi politični sistem pričakoval od filozofije aktivno vlogo v izgradnji socializma, pri čemer naj bi imel dominantno vlogo dialektični in historični materializem. Povsod v Jugoslaviji je bila opravljena čistka med meščanskimi filozofi, katerih velik del je bil odstranjen z univerz. Taka usoda je doletela tudi Vebra, ki je bil avgusta 1945 administrativno upokojen. Ker je za razvijanje svojih misli potreboval občinstvo, je po tem kot filozof odnehal in ni napisal nobenega omembe vrednega filozofskega spisa več.

Avgusta 1945 je predstojništvo prešlo na Sodnikovo. Naslednjega leta je postala izredna profesorica, k prilagoditvi učnega načrta pa sta bistveno prispevala Boris Zihlerl in Cene Logar. Zihlerl (1910–1976) je prevzel predavanja iz dialektičnega materializma. Logar (1913–1995) je nastopil kot docent leta 1947 in je do leta 1949 predaval posamezna poglavja iz novoveške filozofije in teme iz spoznavne teorije dialektičnega in historičnega materializma. Februarja 1949 je bil po resoluciji informbiroja odstranjen, zaprt na Golem otoku, po izpustitvi pa je dobil delo v Državnem arhivu Slovenije. Fakulteta mu je priznala naziv redni profesor, predavati pa zaradi bolezni ni začel. Na izpraznjeno mesto učitelja za dialektični materializem z logiko in spoznavno teorijo je bil na fakultetnem svetu leta 1950 izvoljen docent dr. Vladimir Seliškar (1911–1999), ki je nato predaval filozofijo marksizma in spoznavno teorijo. Leta 1954 je Boris Zihlerl postal redni profesor za historični materializem, oddelek se je preimenoval v Oddelek za filozofijo in sociologijo in dobil tri asistentska mesta, ki so jih zasedli Veljko Rus, Taras Kermauner in Anton Žvan.

Leta 1960 je bil ustanovljen Oddelek za sociologijo, katerega bistveni del je postala nekdanja katedra za historični materializem Borisa Zihlerla. Ta odcepitev katedre je pomenila tudi izgubo prostorov, ki so bili filozofiji namenjeni v novi stavbi fakultete. Oddelek pa je spet prevzel staro in še danes veljavno ime Oddelek za filozofijo.

S študijskim letom 1961/62 se je filozofski oddelek ponovno začel krepiti: nastopila sta Božidar Debenjak (1935–) kot predavatelj teorije stvarnosti in Frane Jerman (1933–2002) kot asistent za dialektični materializem s spoznavno teorijo in logiko. Upok. red. prof. dr. Alma Sodnik je bila pripravljena še naprej predavati zgodovino starejše filozofije, sodelovanje je končala šele njena smrt. Leta 1965 je na oddelek kot docent za etiko prišel dr. Vojan Rus (1924–2015). Kmalu je napredoval v izrednega in pozneje v rednega profesorja; pod sintagmo »filozofska sistematika« je razgrnil celo vrsto filozofskih disciplin – etiko, antropologijo in ontologijo, pozneje tudi estetiko. Njegov prihod je tudi omogočil najprej Borisu Majerju, da je 1968 doktoriral, nato pa, da obranita doktorata še Frane Jerman in Božidar Debenjak. Oddelek je zdaj lahko organiziral tudi tretjestopenjski študij ter zaživel normalno življenje. To kažejo tudi statistike študentskega vpisa in števila diplomantov.

Po univerzitetni reformi študija 1986, ki jo je oddelek izkoristil za uvedbo tudi enopredmetnega (samostojnega) študija filozofije, se je oddelek v študijskem letu 1989/90 odločil za prestrukturiranje študijskega programa in uvedbo novih predmetov (filozofije religije, filozofije narave, teoretske psihoanalize) ter za osamosvojitve estetike z lastnim učiteljem. Ta program je stopil v veljavo s študijskim letom 1991/92, kar je omogočilo, da so na oddelek prišli še trije učitelji: red. prof. dr. Tine Hribar, izr. prof. dr. Marko Uršič in izr. prof. dr. Lev Kreft. Strokovna stabilnost in uspešnost oddelka se je odzrcalila tudi v vpisnih številkah, ki so na vrhuncu dosegle prek 500 študentov v vseh smereh in letnikih, tako da jih je bilo treba omejevati.

Bolonjska prenova leta 2006 je prinesla velike vsebinske in kurikularne spremembe. Z vidika vsebine je Oddelku za filozofijo uspelo vključiti v programe vrsto novih predmetov

in učnih vsebin, in sicer na vseh treh ravneh bolonjskega študija. Redni študij se je v zadnjem desetletju okrepil z mednarodnimi pogodbami o sodelovanju in izmenjavi študentov in učiteljev.

Poleg rednega študija Oddelek za filozofijo izvaja tudi študij ob delu ter magistrski in doktorski študij. Zelo razvita je tudi raziskovalna dejavnost. Člani oddelka tvorijo raziskovalno skupino Filozofija pri Znanstvenem inštitutu, ki je najuspešnejša raziskovalna skupina ne le na Filozofski fakulteti, ampak v nacionalnem merilu, glavni raziskovalni program Filozofske raziskave pa vodi akad. prof. dr. Slavoj Žižek Krečič.

Oddelek za filozofijo omogoča zelo kompleksno poučevanje filozofije, v katerem so zastopane vse vodilne usmeritve sodobne filozofije (fenomenologija, hermenevtika, analitična filozofija, strukturalizem in psihoanaliza). Marsikje v svetu so filozofski oddelki razdeljeni po filozofskih smereh, tako da ima ena univerza zastopano eno smer, npr. analitično, druga pa drugo, npr. fenomenološko. V nasprotju s tem pa je zavestna odločitev našega oddelka, da so v njem zastopane vse aktualne filozofske orientacije. Ta odločitev za pluralnost in sožitje je prednost, ki jo narekuje predvsem zavezanost dialogu. Ta drža in znanstvena odmevnost članov oddelka doma in v tujini izpričujeta njegovo nesporno vitalnost.

Oddelek za filozofijo

Katedre

- Katedra za zgodovino filozofije in fenomenologijo
- Katedra za logiko, analitično filozofijo in spoznavno teorijo
- Katedra za ontologijo in filozofsko sistematiko
- Katedra za socialno filozofijo, filozofijo zgodovine in teoretsko psihoanalizo

Trenutni raziskovalni projekti in mednarodna sodelovanja

- raziskovalni projekt *Struktura in genealogija indiference: logika – epistemologija – ideologija* (J6-8263)
- raziskovalni projekt *Jezik in znanost: možnost realizma v moderni filozofiji* (J6-7364)
- raziskovalni projekt *Evropa kot filozofska ideja in politični subjekt* (J6-8264)
- mednarodna programa študentske in učiteljske izmenjave ERASMUS+ in CEEPUS

Študijski programi

1. stopnja

Filozofija – enopredmetni

Filozofija – dvopredmetni
modul a – Filozofija kulture
modul b – Filozofija splošno

2. stopnja

Filozofija – enopredmetni
smer a – Filozofske perspektive
smer b – Filozofije sodobnosti

Filozofija – dvopredmetni pedagoški program

Filozofija kulture – dvopredmetni

3. stopnja

Humanistika in družboslovje – interdisciplinarni

Varstvo okolja – interdisciplinarni

Področji: Filozofija, Študiji spola

Študentske dejavnosti in društva

- Študentsko filozofsko društvo
- študentski časopis *Iluzija*
- organizacija Filozofskega maratona na Oddelku za filozofijo

Seznam zaposlenih

- asist. Izidor Barši, mladi raziskovalec (od 2017)
- red. prof. dr. Miran Božovič (od 1987)
- doc. dr. Borut Cerkovnik (od 1994)
- doc. dr. Jan Ciglencečki (od 2017)
- red. prof. dr. Mladen Dolar (od 1980)
- red. prof. dr. Eva Dolar Bahovec (od 2002)
- doc. dr. Simon Hajdini (od 2014)
- red. prof. dr. Cvetka Hedžet Tóth (od 1977)
- doc. dr. Valentina Hribar Sorčan (od 1997)
- Renata Josipović, samostojna strokovna delavka (od 2010)
- Bojana Jovičević, mlada raziskovalka (od 2017)
- Marko Kitin, bibliotekar (od 2010)
- izr. prof. dr. Zdravko Kobe (od 1997)
- red. prof. dr. Dean Komel (od 1998)
- asist. dr. Gregor Kroupa (od 2011)
- red. prof. dr. Janko Lozar Mrevlje (od 2006)
- red. prof. dr. Olga Markič (od 1998)
- asist. dr. Luka Omladič (od 2011)
- red. prof. dr. Borut Ošljaj (od 1996)
- doc. dr. Nina Petek (2013–2016, od 2018)
- red. prof. dr. Matjaž Potrč (od 1987)
- izr. prof. dr. Igor Pribac (od 1985)
- doc. dr. Jurij Simoniti (od 2010)
- Marjetka Ščelkov, bibliotekarka (od 1985)
- red. prof. dr. Marjan Šimenc (od 1994)
- dr. Lidija Šumah (od 2014)
- red. prof. dr. Marko Uršič (od 1992)
- doc. dr. Sebastjan Vörös (od 2016)
- red. prof. dr. Franci Zore (od 1993)
- akad. red. prof. dr. Slavoj Žižek Krečič (od 1998)